HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אחרוסת קאמר. מי אית לך דרבנן נמי אחרוסת פליגי: **נא סבירא לי.** אלא בחרוסת נמי שרו והלכה כמותן: **לוותיה דרב כהנא מסתברא.** דאמר רבנן אחרוסת לא פליגי וכי אמר שמואל הלכה כחכמים אחרדל קאמר: **אין הלכה כרבי יוסי.** דאמר לעיל [מ:] חומץ לומתן: **מאי לאו.** מדלא למית חטין שהתחילו ליגפם כבר אלמא (ב) כשאר משקין הוא אחמועי נמי מחמע את הגיתן מתחלה לתוכו כדרב כהנא אלמא שמואל כרב כהנא סבירא ליה וכי קאמר שמואל הלכה כחכמים אחרדל קאמר ולא אחרוסת: **לא מילמא למים.** את שהתחיל להחמיץ ולא מחמע נמי את הגיתן לתוכו דלא הוי כמים: **במים.** ובשל מבושל במים: **שמפיגין טעמן.** שנותנין בו טעם שלהן: **ובשל מבושל.** רבויא הוא דהוה ליה למיכתב נא ומבושל: **לני קדר.** שמבשלין אותו בקדירה בלא מים ובלא שום משקה אלא מים הנפלטין משמנו. למאן דיליף לה מק"ו הכא שרי לרבי דיליף מרבויא האי נמי בשל מבושל הוא: **חייב.** מלקות על אכילתו: **ר' יוסי היא.** דאמר בישול לאחר אפיה בישול הוא: **יוצאין.** ידי חובת מצה ברקיק השרוי בתבשיל לאחר אפייתו ואף על פי שמתמסמס לחם הוא כל זמן שהוא קיים שלא נימוח לגמרי וכן במבושל: **אכל נא במבושל.** דלאו לחם קרינא ביה ואע"פ שכבר נאפה בתנור הואיל וחזר ובישלו ביטלו מתורת לחם: **שאני הכא.** דרבייה קרא ובשל מבושל דהוי ליה למיכתב ומבושל וגזירת הכתוב היא בפסח: **יכול נלאו כל צורכו.** ואח"כ בשלו יהא חייב והאי תנא הוא דאמר לעיל נלאו ואח"כ בישלו חייב. ליתנא אחרינא יכול נלאו כל צורכו דשויא חרוכא כדמפרש יהא חייב דלאו צלי אש הוא אלא קלי אש ושרוף וזה עיקר ולאשון אינו כלום דהוה תנא כיון דרבי קרא נלאו ואחר כך בישלו מה לי שויה חרוכא מה לי לא שויה: **חרוכא.** שרוף: **חי.** לגמרי שלא נגלה כלל: **נא.** צלי ואינו צלי: **יכול יהא מותר.** לאכול ממנו חי לכתחלה דאפי' איסורא נמי ליכא תלמוד לומר אל תאכלו ממנו נא כי אם צלי אש ולא זה שאינו צלי והוי לאו שבכללות והאי תנא סבר אין לוקין על לאו שבכללות: **כדאמרי פרסאי אברנים.** אותה עליה שבלשון פרסי קרויה אברנים בלשון הקודש קרי נא: **חמי עבריה.** מעיונות רותחין: **פסח שבישלו בחמי עבריה חייב.** על אכילתו וקא סלקא דעתך משום דלא תאכל מבושל: **דלאו מולדות אש היא.** הלכך לאו בישול הוא דליהוי חייב משום אב מלאכה: **משום צלי אש.** לאו דלא תאכל כי אם צלי אש איכא ולא לאו בישול וסבר לוקין על לאו שבכללות: **בהדיא.** דחייב רב חסדא משום צלי אש ולאו משום בישול: לוקה

אחרוסת קאמר מר או אחרדל קאמר מר א"ל למאי נפקא מינה לדרב כהנא דאמר רב כהנא מחלוקת לתוך החרדל אבל לתוך החרוסת דברי הכל ישרף מיד א"ל [ו] לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי א"ר אשי כוותיה דרב כהנא מסתברא מדאמר שמואל [ז] אין הלכה כרבי יוסי מאי לאו [ח] צמותי הוא דלא צמית הא חמועי מחמעא לא דילמא לא מצמת צמית ולא חמוע מחמע: אין מבשלין וכו': ת"ר [1] במים אין לי אלא במים שאר משקין מניין אמרת קל וחומר ומה מים שאין מפיגין טעמן אסורין שאר משקין שמפיגין טעמן לא כ"ש רבי אומר במים אין לי אלא מים שאר משקין מניין [א] ת"ל [1] ובשל מבושל מ"מ מאי בינייהו איכא בינייהו צלי קדר ורבנן האי בשל מבושל מאי עבדי להו מבעי ליה לכדתניא [ג] [ב] בשלו ואח"כ צלאו או שצלאו ואח"כ בשלו חייב בשלמא בשלו ואח"כ צלאו חייב דהא בשליה אלא צלאו ואח"כ בשלו הא צלי אש הוא אמאי אמר רב כהנא הא מני רבי יוסי היא [ד] דתניא יוצאין ברקיק השרוי ובמבושל שלא נימוח דברי ר"מ רבי יוסי אומר [ה] יוצאין ברקיק השרוי אבל לא במבושל אע"פ שלא נימוח עולא אמר אפילו תימא ר"מ שאני הכא דאמר קרא [ה] ובשל מבושל מ"מ ת"ר [ו] יכול צלאו כל צורכו יהא חייב ת"ל [1] אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים נא ובשל מבושל אמרתי לך ולא שצלאו כל צורכו היכי דמי אמר רב אשי [ח] דשויא חרוכא תנו רבנן [ו] יכול אכל כזית חי יהא חייב תלמוד לומר אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל נא ובשל אמרתי לך ולא חי יכול יהא מותר תלמוד לומר [1] כי אם צלי אש היכי דמי נא אמר רב כדאמרי פרסאי אברנים [ו] אמר רב חסדא [ז] המבשל בחמי טבריא בשבת פטור פסח שבשלו בחמי טבריא חייב מאי שנא בשבת דלא דתולדות אש בעינן וליכא פסח נמי לאו תולדות אש הוא אמר רבא [ח] מאי חייב [ו] דקתני דקא עבר משום צלי אש רב חייא בריה דרב נתן מתני לה להא דרב חסדא בהדיא א"ר חסדא המבשל בחמי טבריא בשבת פטור ופסח שבשלו בחמי טבריא חייב שעבר משום צלי אש אמר [ט] רבא [ט] אכלו נא לוקה

לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי. אף על גב דתניא כוותיה קסבר מתניתין פליגא:

מדאמר שמואל אין הלכה כרבי יוסי. השתא מדמי חומץ לחרוסת וע"כ נראה לר"י דעולא דאמר לעיל בין כך ובין כך אסור משום לך לך אמרינן גזירא סאור סאור לכרמא לא תקרב פליג אדרב כהנא דהא רב כהנא דאמר אבל לתוך חרוסת לדברי הכל ישרף ולעולא לא אסר אלא משום לך לך אמרינן: **מאי לאו מדלא מצמת מחמע.** קשה לר"י דלעיל קאמר י"א אף נותן את החומץ ואח"כ וכו' ופריך ולוקמא כר' יוסי דאמר שורן בחומץ וחומץ לומתן משמע דתנא קמא דיש אומרים היינו ת"ק דר' יוסי דלית ליה דחומץ למית ואפילו הכי קאמר נותן הקמח ואח"כ נותן את החומץ אלמא קסבר אע"ג דלא למית חמועי נמי לא מחמע ואור"י דלעיל אירי לפי המסקנא דהכא:

[ו] **אין מבשלים את הפסח לא במשקין וכו'.** תימה למה שנאו כאן מי משום דתנא ירקות שלוקות ומבושלות א"כ מיד היה לו לשנות בסמוך אחריה: **איכא** בינייהו צלי קדר. פי' אי לוקה עליו אי לא אבל לכולי עלמא פסול הוי ועשה נמי אית ביה דלני מחמת ד"א הוא [א] כדאמרינן ברים כילד לולין (לקמן עה:) נטף מרוטבו על החרס וחזר עליו יטול את מקומו [ב] נגע בחרסו של תנור יקלוף את מקומו וכן שאר משקין לא איצטריך למילף אלא לענין מלקות אבל פשיטא דלכל הפחות איכא עשה דכי אם לני אש ות"ת והיכי יליף שאר משקין מק"ו והא אין מזהירין מן הדין ויש לומר דהאי קל וחומר אינו אלא מגלה דבישול דקרא אירי אף בשאר משקין:

אמר רב כהנא הא מני ר' יוסי היא. תימה דרב כהנא דמוקי לה כרבי יוסי לרבנן האי בשל מבושל מאי עבדי להו דלאו אם בשלו ואחר כך בישלו לא צריך קרא דמסברא ידעינן דבישול מבטל הצליה כדאמר רבי יוסי גבי מצה [ג] ויש לומר דרב כהנא סבר דרבי יוסי יליף מבשל מבושל דבישול מבטל אפייה:

אבל לא במבושל. פ"ה דבישול מבטל ליה מתורת לחם ולפי' מייירי בבלילתו רכה דבלילתו עבה לא נפיק מתורת לחם [ד] כדפירשתי לעיל [ה] ור"י מפרש דמייירי בבלילתו עבה ופסולה משום מצה עשירה ומייתי דכי היכי דסבר רבי יוסי דבישול מפיק ליה מתורת אפייה לשוויה מצה עשירה כאילו לא נאפה ה"נ גבי פסח עקר מיניה בישול שם צלייה:

עולא אמר אפי' תימא ר' מאיר וכו'. הכא מדמי פסח לבישול מצה והיינו דלא כמסקנא דכילד מברכין (ברכות דף לח:) דקאמר התם עולא משמיה דר' יוחנן שלקות מברכין עליהם שהכל לרבי יוסי דאית ליה הכא גבי מצה דבישול מבטל האפיה ה"נ בישול מבטל מהם שם ירק ודחי ע"כ לא קאמר רבי יוסי אלא דבעינן טעם מצה [ה] ועולא לטעמיה דלא בעי לדחויא הכא טעמא דרבי יוסי דבעינן טעם מצה והתם נמי קאמר דלרבי יוסי מברך שהכל אכל

מסורת הש"ס

ו) [עירובין קב: וש"נ], ב) [לעיל מ.], ג) [תוספתא פ"ב ה"ט], ד) ברכות לח:, ה) [עי' תוס' חולין קטו. ד"ה שאין], ו) שבת מ:, ז) [יותר נכון לגרוס מאי חייב דקאמר], ח) ב"מ קטו:, ט) [גי' הכ"מ בפרק ח' מהלכות ק"פ דין ד' אמר מאי אכל נא לוקה וכו' רבא אמר אין לוקין על לאו שבכללות וכ"כ הכ"מ עוד בפרק י"ח מהלכות סנהדרין דין ג' וע"ע מ"ש הכ"מ פ"ה מהלכות מזירות דין ח' ורמ"ה לגירסתם ממ"ש תוס' שבת דף כג: ד"ה נודע וכו' דאין מהדרך להקדים רבא לאביי וכ"כ בשאר דוכתי וכ"כ הרא"ש פ"ד דב"מ סימן י"ט שלא מצינו בכל הש"ס שקבע דברי רבא קודם וכו' ע"ש.], י) שייך לעיל במשנה, כ) [לז: ד"ה דכו"ע],

תורה אור השלם

1. אֶל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשֹׁל מְבֻשָּׁל בַּמָּיִם כִּי אִם צְלִי אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל כְּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ:
שמות יב ט

הגהות הב"ח

(א) גמ' אין הלכה כרבי יוסי מאי לאו מדלא צמית חמועי נמי מחמעא כל"ל ותיבת הוא נמחק: (ב) רש"י ד"ה מאי לאו וכו' אלמא בשאר משקין אחמועי כל"ל ותיבת הוא נמחק:

מוסף רש"י

יוצאין ברקיק השרוי. במים, ידי אכילת מצה של מצה וקרינן ביה לחם עוני (ברכות לח:).

מוסף תוספות

א. מחמת הקדירה כשמחממו ומבשלו. תוס' ר"פ. ב. שנתבשל שם מחום התנור. רש"י שם. ג. אע"ג דליכא קרא. מי' סר"ן. ד. דהא הוי תחילתו עיסה וסופו סופגניין. תוס' ר"פ. ה. פי' טעם מצה לחם עוני, אבל לחם מיהא הוי. תוס' שאנן.

עין משפט נר מצוה

קעז א ב מיי' פ"ח מהל' ק"פ הלכה ז ח סמג לאוין שנ:
קעח ג מיי' פ"ו מהל' חמץ הלכה ו טור שו"ע או"ח סימן תסח סעיף ד:
קעט ד ה ו מיי' פ"ח מהלכות ק"פ הל' ו סמג לאוין שנ:
קפ ז מיי' פ"ט מהלכות שבת הלכה ג:
קפא ח מיי' פ"ח מהל' ק"פ הלכה י:

רבינו חננאל

ת"ר ובשל מבושל במים, אין לי אלא במים, שאר משקים מנין, אמרת קל וחומר מה מים שאין מפיגין טעם הבשר אסור שאר משקין שמפיגין טעמו של בשר אינו דין שאסור. ר' אומר במים, אין לי אלא במים שאר משקין כמים, מי פירות מנין, ת"ל ובשל מבושל במים מכל מקום, לר' דמפיק ליה מלשון בשול אפילו צלי קדר, כיון שהוא עשוי כמין בשול אסור הוא, ות"ק דממעט מכח הפגת הטעם צלי קדר מותר שאינו מפיג טעמו. ות"ק דמייתי ליה לשאר משקין בק"ו ובשל מבושל מאי עביד ליה, מבעי ליה דאפילו אם בשלו אחר שצלאו או צלאו אחר שבשלו חייב, וכר' יוסי דתאני יוצאין ברקיק השרוי אבל לא במבושל ואע"פ שלא נימוח, הרי לר' יוסי אע"פ כי רקיק זה אפרי הוא, כיון שבשלו יצא מתורת אפרי והרי הוא כמבושל, כך זה הבשר אע"פ שצלאו, כיון שבשלו יצא מתורת צלי, והרי הוא כמבושל. צלאו כל צרכו כגון דשויא חרוכא פטור, כי אינו חייב אלא על נא ועל מבושל. פירוש נא אברנים, כגון שנצלה מעט. אבל בשר חי לגמרי דלא עבר באש כלל אינו חייב. אמר רב חסדא המבשל בשבת בחמי טבריא פטור. דלאו תולדות אור הן, פסח שבשלו בחמי טבריא פטור. אמר רבא ועובר משום דבעינן צלי אש וליכא. אמר רבא אכל נא